

Saksframlegg

HØRING - PRESESFUNKSJON I BISPEMØTET I DEN NORSKE KIRKE

Arkivsaksnr.: 10/39141

::: Sett inn innstillingen under denne linja

Forslag til innstilling:

Trondheim kommune gir uttrykk for tilfredshet over at presesfunksjonen er lagt til Trondheim. Dette styrker kommunens ambisjoner om byen som kirkehovedstad/nasjonalt kirkesenter.

Trondheim kommune ser med tilfredshet på at Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet sender ut en høring som et ledd i å gjennomføre ny ordning for presesfunksjonen. Høringen omfatter en rekke forhold som det er naturlig ivaretas hos de berørte kirkelige organer.

Når det gjelder de økonomiske konsekvenser av den nye ordningen, forutsetter Trondheim Kommune at departementet sørger for den nødvendige finansiering av merutgifter knyttet til den nye ordningen.

::: Sett inn innstillingen over denne linja

... Sett inn saksutredningen under denne linja

Innledning

Trondheim kommune har som kjent jobbet aktivt for å få embetet kirkens ledende biskop lagt til Trondheim. Dette ble fulgt opp av departementet i Meld. St. 13 (2009–2010). Departementet gikk etter en samlet vurdering inn for at det nye embetet lokaliseres i Trondheim, og at den nye biskopen skal få tilsyn med et geografisk område i Nidaros bispedømme, knyttet til Nidaros domkirke. Stortingets kirke-, utdannings- og forskningskomite har gitt sin tilslutning til dette.

Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet sendte ut en ut en høring i brev av 24.09.10, som et ledd i å gjennomføre ny ordning for presesfunksjonen i Bispemøtet i Den norske kirke. Høringen omfatter en rekke forhold som det er naturlig ivaretas hos de berørte kirkelige organer.

Bakgrunn

Bispemøtet og Kirkemøtet oppnevnte våren 2009 et eget utvalg til å utrede flere spørsmål i tilknytning til behovet for å styrke presesfunksjonen. Både Bispemøtet og Kirkemøtet ga i løpet av 2009 uttalelser i saken og gikk inn for at presesvervet organiseres som et eget bispeembete, med en egen tilsynstjeneste, men uten at det opprettes et nytt bispedømme.

Dette ble fulgt opp av departementet i Meld. St. 13 (2009–2010). Departementet gikk etter en samlet vurdering inn for at det nye embetet lokaliseres i Trondheim, og at den nye biskopen skal få tilsyn med et geografisk område i Nidaros bispedømme, knyttet til Nidaros domkirke.

Flertallet i Stortingets kirke-, utdannings- og forskningskomite viser til at regjeringen etter en samlet vurdering går inn for at det nye embetet lokaliseres i Trondheim, og støtter dette. Flertallet viser videre til at biskopen får tilsyn med et geografisk område i Nidaros bispedømme knyttet til Nidaros domkirke. En tydelig forankring av embetet i Nidaros domkirke og Erkebispesgården vil etter flertallets mening synliggjøre kirkens tusenårige historie i landet og styrke Trondheim som et nasjonalt kirkesenter. Det nye embetet får kontor i Trondheim og skal kunne bruke

Trondheim kommune

Erkebispegården til representasjon. Det legges til rette for egnet botilbud i Trondheim. (...)

Rådmannen har, som en del av saksprosessen, innhentet de vedtak som er fattet i Nidaros bispedømmeråd (behandlet møte 09.11.2010) og hos Kirkelig fellesråd (behandlet i møte 3.11.10)

Fakta

Høringsnotatet berører en rekke forhold som først og fremst berører kirkens organisasjoner, og som også behandles der. Disse angår i hovedsak de kirkelige organer og praktiske ordninger, der rådmannen ikke har noen spesielle merknader eller vurderinger da det ikke berører kommunens administrasjon direkte.

Preses – funksjon og oppgaver

I høringsnotatet er lagt til grunn at oppgavene for preses i hovedsak skal videreføres som i dag. I tillegg skal preses ha tilsyn med et geografisk område. Departementet foreslår at preses får Nidaros domprosti som tilsynsområde. Dette innebærer at tjenesteområdet må ta sitt utgangspunkt i Domprostiet og Nidaros domkirke.

I notatet gjøres noen betraktninger om tilsynsoppgavene burde tilpasses slik at de ble mindre omfattende enn for andre biskoper. Disse utgangspunktene innebærer at preses fremdeles skal ha en todelt tjeneste. For det første skal presesoppgavene ivaretas innenfor en ny ordning som skal styrke rammebetingelsene for utøvelsen av funksjonene. For det andre skal preses ha tilsyn med et geografisk område, uten at det opprettes et nytt bispedømme. Dette betyr at det vil finnes to biskoper og to tilsynsområder innenfor grensene av ett bispedømme. Departementet går inn for at preses skal utøve ordinær bispetjeneste innenfor sitt tilsynsområde. Det vil likevel være behov for særskilt regulering av blant annet forholdet til Nidaros biskop og Nidaros bispedømmeråd på enkelte punkter.

I noen tilfeller kan det bli spørsmål om hvem av biskopene som skal representere, for eksempel ved offisielle besøk/oppdrag i Trondheim, herunder besøk fra Kongehuset. Gjelder besøket/oppdraget spesifikt tilsynsområdet for preses er det naturlig at preses ivaretar dette. Men ellers bør Nidaros biskop ha en posisjon som mest mulig tilsvarer den rollen de andre biskopene har.

Departementet går inn for at preses i utgangspunktet skal ha det samme ansvaret og de samme oppgavene innenfor sitt tilsynsområde som de øvrige biskopene har innenfor sine bispedømmer. Preses vil da være leder av prestedtjenesten i tilsynsområdet, føre tilsyn med tilsatte og kirkelige råd i tilsynsområdet, og for øvrig utøve de funksjonene som normalt ligger til en biskop i Den norske kirke.

Stedfortredertjeneste

Dersom preses får domprostiet som tilsynsområde, reiser dette spørsmål om hvem som skal være stedfortreder for preses og for Nidaros biskop, og hvem av de to biskopene som skal være nærmeste leder for domprosten. Hovedregelen i tjenesteordningen for biskoper er at domprosten er vikar for biskopen. På dette punktet mener departementet det er behov for en særlig regel og foreslår at Nidaros biskop skal være stedfortreder for den tolvte biskopens funksjoner i og overfor sitt tilsynsområde.

Bruk av Nidaros domkirke

Selv om en må forutsette at preses vil være mye på reise i inn- og utland, er det naturlig at preses har et visst antall gudstjenester i Nidaros domkirke i løpet av et år. Det må også forutsettes at Nidaros biskop skal ha gudstjenester i domkirken. Den nærmere fordelingen av gudstjenester mellom preses og Nidaros biskop vil måtte skje i dialog mellom disse.

Trondheim kommune

Representasjon med videre i Erkebispegården

Det er lagt til grunn at preses skal ha adgang til å bruke Erkebispegården til representasjon, på linje med Nidaros biskop. Dersom det blir kollisjon i bruken av Erkebispegården, forutsettes bruken til preses å gå foran bruken til Nidaros biskop, men departementet antar at dette ikke vil by på problemer i praksis.

Kontor og kontorplass

Det er forutsatt at preses skal ha sitt faste kontor i Trondheim. I tillegg vil preses måtte utføre mange av sine arbeidsoppgaver i tilknytning til de øvrige sentralkirkelige institusjonene i Oslo. Preses i Bispemøtet har allerede i dag en fast kontorplass i Kirkens hus i Oslo. Det legges derfor opp til en videreføring av dagens ordning med at preses har en kontorplass i Kirkens Hus, i tillegg til det faste kontoret i Trondheim.

Bolig

Det skal legges til rette for et egnet botilbud i Trondheim for den biskopen som blir utnevnt til preses.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Departementet sier følgende om de økonomiske og administrative konsekvensene ved opprettelsen av en ny tolvte biskop som preses i Bispemøtet:

”Etableringen av et tolvte bispeembete i Trondheim har budsjettmessige og administrative konsekvenser. Budsjettkonsekvensene vil blant annet være en følge av den nye biskopens lønn, reise- og representasjonsgifter, kontorleie og driften av kontoret, inkl. sekretær-/saksbehandlerbistand. En styrking av Bispemøtets sekretariat kommer i tillegg. De budsjettmessige konsekvensene vil departementet på vanlig måte komme tilbake til i budsjettsammenheng.

De administrative konsekvensene av et tolvte bispeembete vil ikke være omfattende og vil ellers bero på den konkrete utformingen av ordningen, dvs. av den praktiske reguleringen av forholdet mellom Nidaros bispedømmeråd, Nidaros biskop og det nye bispeembetet, blant annet med hensyn til samordningen av sekretariatsfunksjonene for disse.”

Bispemøtets økonomiske ramme er i 2010 på ca. 2,5 mill. kroner, som skal dekke løpende driftsutgifter i forbindelse med bispemøtene og lønns- og administrasjonsutgifter for Bispemøtets sekretariat. Sekretariatet, som leier kontorplass i Kirkens Hus i Oslo, består i dag av en generalsekretær i full stilling og en administrativ stilling i 80 pst. Det er også stilt kontorplass til disposisjon for preses i Kirkens Hus.

Ved etableringen av et tolvte bispeembete i Trondheim vil det påløpe merutgifter som vil måtte dekkes særskilt. De økte utgiftene består for det første i lønn til biskopen, reise- og representasjonsutgifter og utgifter til kontor i Trondheim. Videre kommer behovet for å knytte sekretær- og saksbehandlerbistand til det nye bispeembetet og generelt å styrke Bispemøtets sekretariat. De budsjettmessige konsekvensene av dette vil bli behandlet i budsjettsammenheng, dvs. når det i statsbudsjettet er innarbeidet et budsjettgrunnlag for merutgiftene og de praktiske ordningene som skal gjelde for det nye bispeembetet og tjenestefunksjonen som preses for Bispemøtet, er klarlagt.

Nidaros bispedømmeråd og Kirkerådet må ivareta visse administrative og praktisk-økonomiske oppgaver på vegne av henholdsvis det nye bispeembetet i Trondheim og Bispemøtet. Den praktiske tilretteleggingen og ansvarsfordelingen må bl.a. ses i lys av hvordan forholdet mellom det nye bispeembetet og Nidaros biskop/Nidaros bispedømmeråd endelig reguleres. Departementet legger imidlertid til grunn at det felles sekretariat som Nidaros biskop og Nidaros bispedømmeråd har i dag (Nidaros bispedømmekontor), utvides til å være sekretariat også for det nye bispeembetet i Trondheim. Departementet vil komme tilbake til de budsjettmessige og tilgrensende praktisk-administrative spørsmålene, bl.a. om styrking av Nidaros

Trondheim kommune

bispedømmekontor og Bispemøtets sekretariat, når grunnlaget er til stede.

Videre prosess

Departementet har i henhold til forskrift 6. juni 1997 nr. 1540 myndighet til å foreta endringer i tjenesteordningen for biskoper, reglene om nominasjon mv. ved utnevning av biskop og reglementet for Bispemøtet. Departementet vil legge opp til å vedta nødvendige endringer i regelverket, når grunnlaget for dette er til stede, med sikte på at ordningen kan tre i kraft i 2011.

Funksjonsperioden for den sittende preses utløper i oktober 2010. Departementet går ut fra at Bispemøtet finner fram til en hensiktsmessig overgangsordning for ivaretagelse av presesfunksjonen fram til utnevning av en ny preses, etter ny ordning, kan skje i 2011. Det bør ikke legges opp til et ordinært valg av preses for fire år.

På Bispemøtet 21.10. 2010 ble Helga Haugland Byfuglien valgt til preses. Nyordningen med en tolvte biskop trer som nevnt i kraft i 2011, og Byfuglien sitter i stillingen til nyordningen trer i kraft

Kirkelig Fellesråds behandling av høringen: (utdrag)

Fellesrådet legger vekt på følgende punkter:

- *Kirkelig fellesråd i Trondheim er glad for at presesfunksjonen får sin hovedlokasjon i Trondheim og ser fram til et godt og konstruktivt samarbeid for at preses skal kunne utøve sitt embete til nytte og glede for kirke og nasjon.*
- *Kirkelig fellesråd i Trondheim støtter i all hovedsak beskrivelsen av presesfunksjonen slik den fremstilles i departementets høringsnotat.*
- *Kirkelig fellesråd i Trondheim ber departementet ta ansvar for fast finansiering av de økte aktiviteter og kompetansebehov som følger både av at presesfunksjonen legges til Trondheim, men også grunnet de øvrige nasjonale aktiviteter som legges til Nidaros domkirke, slik at det ikke medfører en ekstra økonomisk belastning for lokalkirken.*

Bispedømmets behandling av høringen: (utdrag)

Bispedømmerrådet vil innledningsvis peke på at ordningen med to biskoper i bispedømmet vil by på både utfordringer og muligheter, ikke bare for kirken som helhet og de to biskopene, men også for så vel bispedømmerrådet som for andre instanser i bispedømmesammenheng og i samfunnslivet ellers. Gjennom høringsnotatet er flere forhold avklart, selv om det også gjenstår noen overveielser og avklaringer. Noe av dette kommenteres i det følgende. Bispedømmerrådet antar at slike forhold vil kunne avklares på en tjenlig måte i det videre arbeid og gjennom implementeringen av ordningen. Bispedømmerrådet er for sin del tilfreds med at ordningen nå kommer på plass, erkjenner det ansvar dette innebærer og er beredt til å medvirke til gode løsninger.

Om Økonomiske og administrative konsekvenser uttaler Bispedømmerrådet følgende:

”Bispedømmerrådet har merket seg det departementet skriver om dette og vil understreke de nye utfordringene som etableringen av et nytt bispeembete i Trondheim vil ha også administrativt og økonomisk. Som departementet skriver vil dette forutsette en styrking av Nidaros bispedømmekontor. Bispedømmerrådet vil anmode departementet om å være raus i denne sammenheng. Det er i alles interesse at bispedømmeadministrasjonen kan ivareta de nye utfordringene på en måte som tjener hele kirken og at dette kan skje uten at det går ut over andre oppgaver i bispedømmet.

Trondheim kommune

Det forhold at det faste kontoret for preses skal være i Trondheim øker behovet for sekretariats- og rådgiverfunksjoner lokalisert til Trondheim ytterligere. Gjennom å etablere gode støttefunksjoner for preses i Trondheim vil ordningen med at dette skal være preses' faste kontor bli understøttet."

Vurdering

Rådmannen presiserer at Departementet må ta ansvar for finansiering av de økte aktiviteter og kompetansebehov som følger av at presesfunksjonen legges til Trondheim.

Bruk av Nidaros domkirke

Rådmannen anser det tjenlig at opprettelsen av en fast presesfunksjon knyttet til Nidaros bispedømme fører til en reforhandling av bruken av kirken ut fra nye forutsetninger. En fornyet avtale må ta høyde for at fellesrådets virkeområde også indirekte påføres økte nasjonale forpliktelser og dermed utgifter som bør kompenseres. Dette ut fra at aktiviteten i Nidaros domkirke forutsettes å øke med nærværet av preses i Trondheim.

Nidaros domkirke er i kraft av sin størrelse, symbolfunksjon og store interesse nasjonalt og internasjonalt allerede i dag en betydelig utgiftspost for Kirkelig fellesråd i Trondheim. Rådmannen forutsetter at økte utgifter som følge av nyordningen skal dekkes av staten.

Kontor i Trondheim

Det er forutsatt at preses skal ha sitt faste kontor i Trondheim. Trondheim kommune forutsetter at Departementet sørger for god framdrift i dette arbeidet, og vil bidra i prosessen der kommunen som myndighet har en rolle, eventuelt når dette er hensiktsmessig

Bolig i Trondheim

Rådmannen vil peke på at det er viktig at den nye ledende biskop faktisk velger å bo i Trondheim, og at det er viktig at byen legger forholdene godt til rette for at preses velger å ha Trondheim som bolig. Trondheim kommune forutsetter at Departementet sørger for god framdrift i boligsaken, og vil bidra i prosessen der kommunen som myndighet har en rolle, eventuelt når dette er hensiktsmessig.

Konklusjon

Trondheim kommune ser med tilfredshet på at Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet sender ut en høring som et ledd i å gjennomføre ny ordning for presesfunksjonen. Høringen omfatter en rekke forhold som det er naturlig ivareta hos de berørte kirkelige organer.

Når det gjelder de økonomiske konsekvenser av den nye ordningen, forutsetter Trondheim Kommune at Departementet sørger for den nødvendige finansiering. Følgelig er det ikke innarbeidet noen utgifter til dette i rådmannens budsjettforslag.

Presesfunksjonen lagt til Trondheim styrker kommunens ambisjoner om byen som kirkehovedstad/nasjonalt kirkesenter.

Rådmannen i Trondheim, 2010.10.19

Morten Wolden
kommunaldirektør

Rune Kjenstad
rådgiver

Elektronisk dokumentert godkjenning uten underskrift

Trondheim kommune

Vedlegg: Utrykt vedlegg, brev fra Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet, 10/39141-1
[... Sett inn saksutredningen over denne linja](#)